

2. Морзе Н.В. Методика навчання інформатики: Навч. посіб.: У 3 ч. За ред.акад. М. І. Жалдака. К.: Навчальна книга, 2004. Ч. I : Загальна методика навчання інформатики. 256 с.
3. Красільнікова О. Компетентнісний підхід як основа філософії освіти. Вісник КНТЕУ. 2018. № 1. С. 147-168.
4. Афанасьєва О.С. Дослідження літературознавчої компетентності майбутніх учителів зарубіжної літератури у контексті сучасних наукових студій. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія, випуск 41. ч. 1. 2014. С. 118-122.
5. Базиль Л.О. Сутність літературознавчої компетентності вчителя-філолога в контексті парадигмальних змін у системі освіти. Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, III(22), Issue: 45, 2015. С. 6-13.

СТРУКТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ – ФІЛОЛОГІВ

Михайловська З. В.

аспірантка

Міжнародного економіко-гуманітарного університету

імені академіка Степана Дем'янчука

м. Рівне, Україна

В умовах модернізації національної системи освіти постає необхідність переосмислення існуючого досвіду теорії і практики підготовки майбутніх вчителів – філологів. Сучасні тенденції розвитку шкільної освіти потребують удосконалення та оновлення професійної підготовки педагогічних працівників. Загальна характеристика професійної компетентності вчителя передбачає залучення людини до загального культурного світу цінностей, і саме в цьому просторі людина реалізує себе як спеціаліст, професіонал, тобт «людина, яка володіє не тільки достатнім обсягом знань, умінь і навичок, але й здатністю до безперервної самоосвіти». Особливості професійно-педагогічної компетентності педагога розкривають українські науковці В. Андрущенко, В. Захарченко, Б. Кришук, В. Луговий, А. Ставицький, Ю. Рашкевич та інші. Проблеми професійної компетентності вчителів – словесників присвячені праці Ю. Картава, О. Семенов, А. Трофименко, Г. Галкіна, І. Соколова, В. Коваль.

Професійн – педагогічна діяльність сучасного вчителя-філолога повинна бути зосереджена на формуванні та становленні низки компетентностей. У Державному стандарті початкової загальної освіти компетентність розуміється як нута у процесі навчання інтегрована здатність особистості, яка складається зі знань, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісн реалізовуватися на практиці [2]. Компетентність (від лат. *competens* (*competentis*) – належний, відповідний), за матеріалами словника іншомовних слів, означає поінформованість, обізнаність, авторитетність [4, с. 282]. Компетентність як властивість за значенням компетентний, тобто: 1) такий, що має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий; який ґрунтується на знанні; кваліфікований; 2) який має певні повноваження; повноправний, повновладний – вживається у тлумачному словнику української мови [5, с. 250]. Переважна більшість дослідників трактують поняття компетентності через особистісні якості. Для прикладу І. Зимня визначає компетентність як актуалізовану, інтегративну, таку, що базується на знаннях, інтелектуальн й соціокультурн зумовлену особистісну якість, яка проявляється в діяльності, поведінці людини, у її взаємодії з іншими людьми під час вирішення різноманітних завдань [7]. У працях Г. Селевка знаходимо: «під компетентністю розуміється інтегральна якість особистості, що виявляється в загальній здатності та готовності до діяльності, яка базується на знаннях і досвіді, здобутих у процесі навчання і соціалізації й орієнтованих на самостійну й успішну участь у діяльності» [8, с. 139]. Інший аспект компетентності розкриває Н. Бібік, вважаючи, що компетентність представляє освітні результати, які досягаються не лише засобами змісту освіти, але й соціальної взаємодії; як у міжособистісному, так і в інституційному культурному контексті [1, с. 46]. Підтримує цю думку О. Пошетун, учена розкриває поняття компетентності через «спеціально структуровані (організовані) нори знань, умінь, навичок і ставлень, що їх нувають у процесі навчання» [7, с. 17]. О. Дубасенюк, Н. Сидорчук, підтримують деталізоване розуміння поняття компетентності у навчанні. Учені розглядають його в кількох аспектах: як нуту характеристику особистості, що сприяє успішному входженню молодой людини у життя сучасного суспільства, та як інтегрований результат, що передбачає зміщення акцентів з накопичення нормативн визначених знань, умінь, навичок на формування та розвиток в учнів (студентів) здатності практичн діяти, застосовувати досвід попередньої успішної діяльності в певній галузі [8, с. 39]. Ми цінуем думки всіх науковців, але найбільш схильні до думки Г. Селевка, що компетентність майбутнього вчителя-філолога – це інтегральна якість особистості, що виявляється в загальній здатності та готовності до педагогічної діяльності. Педагогічна компетентність майбутнього вчителя – філолога повинна базуватися на знаннях і досвіді, які майбутній вчитель-філолог здобуває у процесі неперервної професійної

підготовки. О. Семеного вважає, що педагогічна компетенція україніста ґрунтується на знанні теорії і практики навчання, теорії виховання, дидактичних закономірностей навчального процесу, сучасних напрямів у педагогічній теорії і практиці, педагогічної етики, фундаментальних концепцій, законів, закономірностей розвитку педагогічних явищ, провідних педагогічних теорій, основних категорій, понять. Майбутній вчитель-філолог повинен бути готовим до навчання і виховання школярів з урахуванням специфіки предметів, що ним викладаються, сприяти соціалізації, формуванню загальної культури особистості, усвідомленому вибору і наступному опануванню професійно-освітніх програм, використовувати різноманітні методи, прийоми, засоби навчання і виховання, виробляючи разом з тим власний стиль викладання [9, с. 34].

До сьогодні не існує єдиної сформованої структури педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів, тому ми, опираючись на результати ґрунтовних наукових досліджень щодо структури професійної компетентності вчителів загалом, визначили наступні компоненти педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів: мотиваційно-ціннісний, змістовний, діяльнісний, методологічний, інформаційно-технологічний, комунікативний, управлінський, особистісний компоненти.

Мотиваційно-ціннісний компонент педагогічної компетентності майбутніх учителів – філологів повинен зєзпечувати формування професійної спрямованості майбутнього вчителя, як педагога і як фахівця в області української мови та літератури, включає мотиви, цілі, потреби в професійному навчанні, удосконаленні, самовихованні, саморозвитку. Цей компонент визначає наявність інтересу до обраної майбутньої професійної діяльності, який характеризує потребу особистості в знаннях, в оволодіння ефективними способами організації майбутньої професійної діяльності. *Змістовний компонент* педагогічної компетентності майбутніх учителів – філологів будується на основі класифікації змісту тематичних областей гуманітарної та соціально-економічної, психолого-педагогічної й природничо-наукової підготовки й зв'язків між ними, створюючи структурну модель професійної підготовки. Цей компонент спрямований на всебічний розвиток особистості в процесі неперервної професійної підготовки майбутнього вчителя-філолога. *Діяльнісний компонент* педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів характеризується сукупністю професійних умінь (гностичних, комунікативних, організаційних, проєктивних, дидактичних, технологічних, управлінських); якостей, що зумовлює ефективність реалізації відповідних професійних функцій майбутніх вчителів-філологів. *Методологічний компонент* педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів передбачає знання принципів, методів, форм пізнання як у межах фаху, так і у межах наукового пошуку взагалі, знання загальнонаукової методології, сформованість світогляду, знання методів

вирішення проблемних завдань, здатність до інноваційної діяльності, інтегрує всю систему спеціально-наукових, психологічних, педагогічних знань і вмінь котрі важливі при майбутній професійній діяльності вчителя. *Інформаційно-технологічний компонент* педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів включає теоретичні знання про основні поняття й методи української мови та української літератури як наукової дисципліни; способи подання, зберігання, обробки й передачі інформації за допомогою комп'ютерних технологій. *Комунікативний компонент* педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів передбачає сформованість відповідних умінь і якостей майбутнього педагога, які сприяють ефективній взаємодії з іншими суб'єктами навчально-виховного процесу та знаходження адекватного стилю і тону спілкування з майбутніми учнями та колегами. *Управлінський компонент* показує сформованість знань щодо основ теорії управління; уміння управляти навчально-пізнавальною діяльністю; уміння управляти навчальним колективом, інформацією тощо. *Особистісний компонент* педагогічної компетентності майбутніх учителів – філологів включає професійні важливі якості особистості такі як інтелектуальне мислення, поведінка в колективі, емоційний стан майбутнього педагога, доброзичливість, чуйність, урівноваженість, витонченість, толерантність, рефлексія, людяність. У результаті цих взаємозв'язків у педагога, як відзначав І.Д. Пехлецький, формуються такі компоненти індивідуального стилю викладання, як комунікативний і організаторський. Без вироблення такого індивідуального стилю викладання прост неможлив вирішити ряд педагогічних завдань [9, с. 13].

Важлив зазначити, що педагогічна компетентність та її структура є динамічним явищем. Саме тому, завданням нашого подальшого наукового дослідження буде спроба формування моделі розвитку педагогічної компетентності в процесі неперервної професійної підготовки, яка буде відповідати вимогам часу як змістовно, так і технологічно. Важлив відзначити, що сучасний вчитель-філолог повинен бути спрямований на постійний розвиток власної професійно-педагогічної компетентності, він має досконал володіти закономірностями, законами, концепціями, принципами, теоріями, категоріями, методами та сутністю навчально-виховного процесу. І що найголовніше, майбутній вчитель-філолог повинен вміл використовувати нутрі ґрунтовні знання в процесі неперервної професійної підготовки у подальшій успішній педагогічній діяльності.

Література:

1. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ. 2004. С. 45–50.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mon.gov.ua/content/%D0%9E%>

D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0/derj-standart-pochatk-new.pdf.

3. Енциклопедія освіти / [Акад. пед. наук України; відповід. ред. В. Г. Кремень]. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
4. Словник іншомовних слів / Уклад.: С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. Київ: Наукова думка, 2000. 680 с.
5. Словник української мови: в 11 т. / [ред. колег. І. К. Білодід(голова) та ін.]. Київ: Наукова думка, 1970 – 1980. Т. 4 : І – М / [ред. А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, П. П. Доценко]. Київ: Наукова думка, 1973. – 840 с.
6. Зимняя И. А. Компетенция и компетентность в контексте компетентностного подхода в образовании [Электронный ресурс] Режим доступа: http://www.rusreadorg.ru/ckeditor_assets/attachments/63/i_a_zimnaya_competency_and_competence.pdf
7. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентісного підходу в досвіді зарубіжних країн / Під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: «К.І.С.», 2004. С. 15 – 24.
8. Селевк Г. Компетентности и их классификация // Народное образование. 2004. № 4. С. 138 – 143.
9. Семенова О.М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: Монографія. Суми: ВВПО "Мрія-1" ТОВ, 2005. 404 с.

ДИНАМІКА ГРУПОВИХ ПРОЦЕСІВ У РОЗРІЗІ ПСИХОАНАЛІТИЧНИХ КОНЦЕПТІВ ТЕОРІЇ СЕМЮЕЛЯ СЛАВСОНА

Михальчук Ю. О.

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри психології

Міжнародного економіко-гуманітарного університету

імені академіка Степана Дем'янука

м. Рівне, Україна

Груповий метод психологічного впливу є найуніверсальнішим методом сучасної допомоги, що може нути різних форм вираження – від груп особистісного розвитку до глибинних психоаналітичних. Сут терапевтичний груповий підхід, спрямований на подолання хворобливих проявів, виник у США в межах груп самопомоги Анонімних Алкоголіків у травні 1935 р. Засновниками АА-груп були лікарі Боб та Білл (Боб проходив власний аналіз у К.Г. Юнга, що ретроспективн